

COLLEGEVOORSTEL

Onderwerp

Maart- en meicirculaire 2018 gemeentefonds

Te besluiten om

1. Kennis te nemen van de maart- en meicirculaire en de (financiële) gevolgen daarvan

Inleiding

De maartcirculaire is uitgebracht vanwege de gevolgen van het regeerakkoord en het interbestuurlijk programma. De meicirculaire is de reguliere berichtgeving over de ontwikkeling van de algemene uitkering en andere uitkeringen uit het gemeentefonds die de basis vormt voor de kadernota en de begroting.

Beoogd effect

Maartcirculaire

Het verschijnen van een maartcirculaire is niet gebruikelijk. De aanleiding was de financiële vertaling van het regeerakkoord en het interbestuurlijk programma (IBP) in effecten voor de algemene uitkering die gemeenten ontvangen. Enerzijds werden er zoals verwacht hoge accessen in het vooruitzicht gesteld. Anderzijds waren er ook enkele 'winst'-waarschuwingen en betekenen hogere inflatieverwachtingen ook dat deze moeten worden afgestemd met de indexering van onze eigen budgetten.

Accessen en indexering

Het regeerakkoord Rutte III bevat ± € 14 miljard aan beleidsintensiveringen en tezamen met een autonome groei van uitgaven en een hogere loon-/prijsontwikkeling leidt dat tot hogere accessen ten opzichte van de septembercirculaire 2017. Deze worden verdeeld via de uitkeringsfactor (Uf) en dat ziet er als volgt uit:

	2018	2019	2020	2021	2022
mutatie accres IBP	0,025	0,074	0,128	0,170	0,223

Dit heeft uiteraard nogal wat gevolgen voor de hoogte van de algemene uitkering (AU). Alleen op basis van de ontwikkeling van de Uf stijgt de AU voor Krimpen in 2018 met een bedrag van € 289.000 en dit loopt op tot een bedrag van € 4.049.000 in 2022. Hierbij dienen we ons wel te realiseren, dat niet alleen sprake is van een hogere loon-/prijsontwikkeling dan waarmee in september 2017 werd gerekend, maar dat dit percentage ook nog eens afwijkt van de in Krimpen gehanteerde index in de meerjarenbegroting (MJB). Ten opzichte van de MJB 18-21 wordt in de nieuwe MJB 19-22 wel uitgegaan van een hogere index, maar nog wel enigszins lager dan waarmee in het gemeentefonds rekening wordt gehouden. In de berekening van de AU wordt om die reden vanaf 2020 dan ook rekening gehouden met een (negatieve) stelpost.

Bovendien verwacht het Rijk, dat de gemeente (extra) eigen middelen gaat inzetten om de doelen van het IBP te bereiken. Deze onderwerpen betreffen:

	Opgave
Fysiek	 1. Samen aan de slag voor het klimaat
	 2. Toekomstbestendig wonen
	 3. Regionale economie als versneller
	 4. Naar een vitaal platteland
Sociaal	 5. Merkbaar beter in het sociaal domein
	 6. Nederland en Migrant goed voorbereid
	 7. Problematische schulden voorkomen en oplossen
Overkoepelend	 8. Goed openbaar bestuur in een veranderende samenleving
	 9. Passende financiële verhoudingen
	 10. Overkoepelende thema's

Enveloppengelden

Bovenstaande doelen (zogenaamde enveloppen) wil het Rijk bereiken door deze te voeden met een decentralisatie-uitkering, waar gemeenten vervolgens een beroep op kunnen doen. **Maar, zo is de wens van het kabinet**, er wordt dan wel verwacht, dat de gemeente (extra) eigen middelen inzet vanuit de accressen van deze maartcirculaire.

Op dit moment is echter niet duidelijk om welke bedragen het gaat binnen de enveloppen, omdat het geld eerst overgeheveld zal moeten worden vanuit de vakdepartementen naar het gemeentefonds. Pas dan kan iets gezegd worden over de gevolgen per gemeente en wat er nog aan eigen inspanning nodig is.

De verwachting is, dat pas in de september- dan wel decembercirculaire 2018 meer duidelijkheid ontstaat.

Sociaal domein

Overheveling

Een belangrijk onderwerp in de maartcirculaire betreft de aankondiging van het met ingang van 2019 integreren van (een gedeelte) van de integratie-uitkering sociaal domein (IUSD) naar de algemene uitkering. Dit betekent, dat vanaf dat moment deze bedragen deel gaan uitmaken van de trap-op-trap-af systematiek. De integreerbare onderdelen betreffen de IUSD Wmo, alle onderdelen (m.u.v. beschermd wonen), IUSD Jeugdhulp, alle onderdelen (m.u.v. voogdij/18+), IUSD Participatie, onderdeel Re-integratie klassiek en IU Wmo, onderdeel hulp bij het huishouden. In totaal gaat het om een bedrag van zo'n € 7 miljard. In deze circulaire wordt het overigens alleen aangekondigd. In de meicirculaire worden de effecten zichtbaar.

Maatregelen en knelpunten

Naast de genoemde overheveling wordt ook een aantal onderwerpen genoemd die binnen het sociaal domein vallen waarvoor bedragen aan het gemeentefonds worden toegevoegd. Dit zijn het abonnementstarief Wmo (voor de helft gecompenseerd !!), verlaging eigen bijdrage beschermd wonen (vertaling in septembercirculaire) en het creëren van 20.000 extra beschutte werkplekken (vertaling in septembercirculaire). In totaal loopt dit op tot een bedrag van € 317 miljoen.

Daarnaast wordt er nog geld herverdeeld voor de taak "veilig thuis", waarbij het gaat om huiselijk geweld en kindermishandeling. Alle gemeenten betalen evenredig mee door

verlaging van de Uf om vervolgens toe te voegen aan de DU “vrouwenopvang”. Deze DU wordt ontvangen door enkele centrumgemeenten. Dit bedrag loopt op tot structureel € 39 miljoen vanaf 2021.

Rondom de afspraken van het IBP is het Rijk akkoord gegaan met het instellen van een zogenaamde “stroppenpot” van € 200 miljoen, die voor de helft door VWS en voor de helft door de gemeenten wordt gevoed. Deze is bedoeld voor gemeenten die tekort komen op het sociaal domein bij met name de jeugdzorg. Aangezien de VNG-leden nog akkoord moeten gaan met deze uitname van € 100 miljoen wordt pas in de septembercirculaire de financiële vertaling gemaakt.

BTW-compensatiefonds (BCF)

Een laatste onderwerp dat het waard is om de revue te laten passeren is het BCF, zeker in relatie tot wat er besloten is in de meicirculaire. Sinds enige jaren is er een plafond in het gemeentefonds ingebouwd voor welk bedrag de gemeenten de btw mogen verhalen op het BCF. Voor 2018 is het plafond € 3,3 miljard. Indien minder wordt gedeclareerd dan dit plafond wordt de ruimte gestort in het gemeentefonds, terwijl het meerdere wordt uitgenomen, indien door de gemeenten meer wordt gedeclareerd.

Vanwege de economische crisis werd er door de gemeenten minder geïnvesteerd en was er ruimte, die op voorschotbasis aan de gemeenten wordt uitgekeerd. Vanwege de nogal optimistische reeks van het ministerie van Financiën wordt geadviseerd om eventueel een (negatieve) stelpost BCF op te nemen in de berekeningen, omdat de Uf daardoor nogal positief wordt beïnvloed.

In de uiteindelijke berekeningen bij deze circulaire is **geen** stelpost opgenomen, omdat er vanuit het Rijk bij de meicirculaire een ander besluit is genomen ten aanzien van deze mogelijke onderuitputting.

Overzicht financiële gevolgen maartcirculaire

Welke gevolgen de maartcirculaire heeft voor de gemeente Krimpen wordt na de tekst van de meicirculaire in één overzicht duidelijk gemaakt.

Meicirculaire

De meicirculaire is het jaarlijkse moment waarop het rijk veranderingen in het gemeentefonds doorvoert en de accressen bijstelt. Dit jaar volgde deze circulaire weliswaar kort op die van maart, maar bevatte toch de nodige wijzigingen. Na de mooie cijfers in de maartcirculaire is deze meicirculaire in financiële zin een fikse tegenvaller, omdat per saldo een bedrag van € 850 miljoen wordt uitgenomen.

Zoals is aangegeven in de tekst hierboven is ook het integreerbare deel van het sociaal domein in deze circulaire verwerkt en dat betekent, dat er met ingang van 2019 26 !! nieuwe maatstaven bij zijn gekomen en 2 maatstaven een nieuwe definitie hebben gekregen. Bij de berekening van de AU 2019-2022 zijn de meeste (nieuwe) maatstaven door het ministerie van BZK zelf gevuld in het rekenmodel en is het nagenoeg onmogelijk te achterhalen waar deze cijfers op gebaseerd zijn. In hoeverre straks de werkelijke aantallen kloppen met de aantallen van nu is dus wel even afwachten. Voor dit moment moeten we het met die aantallen doen.

Accressen en indexering

De ontwikkeling van de algemene uitkering wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de rijksuitgaven. Volgens het systeem van 'samen de trap op en samen de trap af' hebben wijzigingen in de rijksuitgaven direct invloed op de omvang van het gemeentefonds. De jaarlijkse toename of afname van het gemeentefonds, voorvloeiend uit de trap op trap af methode, wordt het accres genoemd.

Waar de accressen in de maartcirculaire een nogal gunstig verloop hadden, worden ze bij de meicirculaire weer naar beneden bijgesteld. Onder andere als gevolg van een lagere loon- en prijsontwikkeling van het CPB en het effect van de lagere aardgasbaten worden de accressen met ingang van 2019 naar beneden bijgesteld. En aangezien deze een structureel karakter hebben, cumuleren ze naar de latere jaren.

Deze accressen worden vertaald in de Uf en dat geeft het volgende beeld te zien ten opzichte van de **maart**circulaire. Het zijn dus geen verschillen t.o.v. vorig jaar.

Uitkeringsjaar	2018	2019	2020	2021	2022
Accres 2017, nabetaling	-0,002	0,000	0,000	0,000	0,000
Accressen	0,000	-0,003	-0,012	-0,018	-0,033
Ontwikkeling uitkeringsbasis	-0,005	-0,006	-0,001	0,001	0,003
BCF	-0,001	-0,027	-0,034	-0,038	-0,045
Correctie i.v.m. ontwikkeling nieuwe sub-clusters soc. domein	0,000	0,000	-0,018	-0,032	-0,047
Verhoogde asielinstroom	0,004	0,000	0,000	0,000	0,000
Overige ontwikkelingen/afrondding	0,001	0,001	0,000	0,000	0,000
mutatie Uf lopende prijzen	-0,003	-0,035	-0,065	-0,087	-0,122

Dit heeft uiteraard weer gevolgen voor de hoogte van de algemene uitkering (AU). Alleen op basis van de ontwikkeling van de Uf daalt de AU voor Krimpen t.o.v. de maartcirculaire in 2018 met zo'n € 36.000, maar dit loopt op tot een bedrag van € 3.232.000 in 2022.

Zoals uit bovenstaand overzicht valt af te leiden, zijn 2 onderwerpen hierbij van grote invloed. Dit is enerzijds de gewijzigde methodiek van het BCF-plafond en anderzijds een correctie vanwege de te verwachten ontwikkeling van de nieuwe sub-clusters uit het sociaal domein.

BTW-compensatiefonds (BCF)

Zoals bij de toelichting op de maartcirculaire is aangegeven heeft het ministerie de systematiek van de voorschotregeling rondom het plafond van de BCF gewijzigd. Waar t/m de maartcirculaire ervan uit werd gegaan, dat de gemeenten t/m het eind van de meerjarenraming in totaal zo'n € 569 miljoen onder het plafond zouden blijven, is besloten deze voorschotten helemaal af te ramen in het gemeentefonds en pas op basis van de laatste inzichten bij de septembercirculaire van **dat** jaar een nieuw voorschot te geven, waarna het vervolgens in de meicirculaire **het jaar erop** wordt afgerekend.

Voor Krimpen betekent dit een lagere AU van € 689.000 in 2019 oplopend tot € 1.164.000 in 2022. Voornog wordt geen corrigerende stelpost hiervoor opgenomen, omdat niet zeker is of onze toezichthouder daarmee akkoord zou gaan. Wanneer om budgettaire redenen een eventuele stelpost nodig zou zijn, wordt geadviseerd dit eerst op te nemen met onze toezichthouder de provincie Zuid-Holland.

Sociaal domein

Vanaf het jaar 2019 zijn de integreerbare delen van het sociaal domein daadwerkelijk ondergebracht in de AU. Zoals eerder opgemerkt heeft dat ertoe geleid, dat een aanzienlijk aantal maatstaven is toegevoegd en een aantal een andere definitie hebben gekregen. Op basis van de door het rijk ingevoerde en bekend gemaakte aantallen ontvangt Krimpen vanaf 2019 ongeveer € 1 miljoen meer. Dit neemt na die jaren verder toe, maar het blijft op dit moment echter wel lastig om hieraan al bepaalde conclusies te verbinden, omdat deze aantallen, zoals gezegd, op basis van bepaalde formules bij het ministerie tot stand zijn gekomen. Zodra werkelijke aantallen bekend zijn kan meer in definitieve bedragen gesproken worden.

Aantallen binnen de maatstaven

Bij de berekening van de AU bij de meicirculaire is het ook gebruikelijk de aantallen van de verschillende maatstaven nader te bekijken en te berekenen op basis van definitieve aantallen vanuit de specificaties van het ministerie BZK en van onze eigen organisatie (aantallen inwoners, bijstandsgerechtigden, WOZ-waarden, etc.).

Per saldo is op basis van deze wijzingen de AU voor de jaren 2019 t/m 2022 hoger dan bij de december- en maartcirculaire. In 2019 bedraagt de verhoging zo'n € 83.000, terwijl dit in 2022 nog zo'n € 40.000 is.

Financiën

Hieronder volgt een overzicht van de financiële effecten van de maart- en de meicirculaire ten opzichte van de berekeningen van de decembercirculaire, die in de MJB 18-21 zijn opgenomen. Dit geldt zowel voor het onderdeel van de algemene uitkering als het sociaal domein. De effecten voor het jaar 2018 worden hier buiten beschouwing gelaten, omdat deze inmiddels verwerkt zijn in de BGW van juni jl.

Algemene uitkering (921)

	2019	2020	2021	2022
Huidige raming na decembercirculaire	27.166.251	27.544.497	27.885.319	27.885.319
Hoogte AU na maart- en meicirculaire	37.223.650	38.211.479	39.258.066	40.247.018
Verschil te verwerken in MJB 19-22	10.057.399	10.666.982	11.372.747	12.361.699

Sociaal domein (923)

	2019	2020	2021	2022
Huidige raming na decembercirculaire	12.137.435	12.182.990	12.293.845	12.293.845
Hoogte AU na maart- en meicirculaire	3.898.023	3.823.388	3.768.385	3.764.020
Verschil te verwerken in MJB 19-22	-8.239.412	-8.359.602	-8.525.460	-8.529.825

Totaal effect AU en sociaal domein

	2019	2020	2021	2022
Totaal te verwerken in MJB 19-22	1.817.987	2.307.380	2.847.287	3.831.874

Met deze aangepaste bedragen voor de AU en het SD is inmiddels rekening gehouden in de meerjarige ramingen van de Kadernota 2019.